

מח.

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

מסורת הש"ס

(6) כלום פסח מ"ע פ"ש
 (7) בנמשלה אלהם טענה מה
 (8) וע"פ
 (9) והוסיפו
 (10) ג' דברים נ"ה
 (11) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (12) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (13) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (14) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (15) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (16) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (17) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (18) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (19) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (20) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (21) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (22) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (23) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (24) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (25) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (26) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (27) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (28) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (29) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (30) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (31) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (32) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (33) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (34) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (35) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (36) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (37) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (38) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (39) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (40) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (41) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (42) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (43) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (44) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (45) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (46) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (47) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (48) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (49) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (50) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (51) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (52) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (53) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (54) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (55) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (56) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (57) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (58) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (59) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (60) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (61) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (62) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (63) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (64) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (65) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (66) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (67) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (68) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (69) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (70) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (71) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (72) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (73) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (74) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (75) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (76) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (77) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (78) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (79) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (80) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (81) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (82) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (83) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (84) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (85) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (86) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (87) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (88) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (89) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (90) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (91) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (92) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (93) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (94) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (95) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (96) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (97) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (98) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (99) (לעיל מ' ז') וז"ל
 (100) (לעיל מ' ז') וז"ל

הגהות מהר"ב
רנשבורג

א רש"י ד"ה מידי
לדורסיה וכו' הלכך לא
מיתקרי תשמיש דידה
בהנאה אף וכו' נמחק מלת
אף: **ב** ר' תוס' ד"ה נמנו
וכו' צלא נמנו לקספ' נמי
טעור מן המדרס. נ"צ ע"י
שבת דף נח ע"ה תוס'
צד"ה לע"פ וכו' מה
שכתבו צוה ודוק היטב:

מוסף רש"י

ולאבוי כו' אי לא
אזמניה לא. קדיש ושרי
למילך ציה (ברכות כג:).
החוצב קבר לאבוי.
ממנה, לא קבר צו הן
עולמה, דכין להחנן למת
נאסר ככל הנאה, וקס"ד
דה"ה נמי אס חצבו לאיש
אחר (ש"ע ח:). קבר
חדש. ולא למת חומן אלא
חצבו סתם ולעשמה צו מת
יקברו צו (שם).

רבינו חננאל

גמר שם שם מע"ז שנאמר
אשר עבדו שם וגו' מה
לכא ה' בהנמלה לא מחסר
לשם ששעבד אך דבר כך
והותבין עליה דרכא כ"ח
הנמלה בסמ' כלים פרק כ"ח
לפני שמא מרדס נתנתו
הכף טהור מן המרדס
אבל טמא טהור מן הנתן
בסמ' זרים פ"ד אמר
ר' יהושע שם היה שישבה
עם הטהורה במטה כיפה
שבראשה טהמה מרדס
ישבה בספינה טהמה
שבראשה הנס שבספינה
טהמה מרדס שם טהמה
מילתא היא ופריך נתנו
וכרכבו והפסח דלמור
פריך חזנה וטמא חזנה
פריך נתנתו היא חזנה
וכרכבו כ"ח דסדא דאמר
סדור אומניה למיצי דר' חסדא
תפילין וצר ר' חסדא תפילין
אסור למיצי דר' חזון וזו
אומניה ולא צר בה שרי
למיצי דר' חזון כ"ח דסדא
למצי בה חזנה ועשה

מַשְׁמָשִׁין. של מת: **מַשְׁמָשִׁין**. של עבודת כוכבים: **גִּמְרִין**. דלל מיתסרין
 בהזמנה דהאי קרא אשר עצדו שם במשמי' עבודת כוכבים מוקמין
 עליה ב'ת' ע"ג (דף נא): דמניא אבד תאכדון את כל המקומות) כללים
 שנשתמשו בהן לע"ז הכתוב מדבר דלילו מקומות ממש לא מיתסרי
 משמשיין ממשמשיין
 ערופה דהיא גופה
 גמר מעבודת כוכבים
 ממדי דאורחיה גמ'
 כוכבים דלאו אורחא
 דחציב"א נכיס"א דא
 שהורא טמא מדרם
 אבל טמא
 ינתנתו וברכתו למ'
 כרוב חסדא דאמר ר'
 דאזמניה למיצר ביה
 אסור למיצר ביה פשי'
 צר ביה ולא אזמניה
 ולאביי דאמר ר' הווננו
 אע"ג דלא צר ביה צר
 לא אזמניה לא ת"ש
 מותר בהנאה הוסיף
 מת אסור בהנאה הכי
 ביה מת אי הכי מא
 הוסיף נמי לא צריך

כלומר למה לי תרוייהו תיסקי
בזכרכו לחודיה דהא איכא מעשה.
ומשני כדכז חסדא דאמר תרוייהו
בזכרעין דכרכו אקראי בעלמא הוא
דהוה: **אומניה ולא זר ביה.** הומנה
ללא מילתא היא זר ביה ולא אומניה
ללא אקראי בעלמא הוא. ואצ"י פליג עליה
כדכז חסדא ואית ליה הומנה מילתא
היא הלכך אומניה אע"ג דלא זר
ביה * וברייתא נתנתו דוקא קאמר
ולא בעי כדכז: **זר ביה אי אומניה**
לא איתן לא אומניה לא. דאקראי בעלמא
הוא: **נפש.** בנין שעל הקצר שינאו
לנפש חי לכשימות יקצר בו: **דימוס.**
גידוד של האדם: **אסור.** אלמלא
הומנה מילתא היא: **לא זריכא.** היא
הוסיף אלא לאשמועין דאע"ג דפנייה
למת לאחר זמן מתוך הקצר הקצר
אסור בהנאה משום הוסיף דה"ל
הומנה ומעשה דאי לא הוסיף שיי אי
פנייה דה"ל כזר ביה ולא אומניה: **אס**
הוה מכירו. לאותו דימוס: **לא יקצר**
ביה. אלמלא הומנה מילתא היא: **משום**
גידוד אצ"י. יש לחוש אצ"י משום
האסורי הנאה ליכא כגון אס חזני
לנפש מת אחר מתחילה לא: **האוצ**
אצ"י. מן ההר לצנות בהן קצר
ללאצ"י ולא צנה הרי זה כו': עוי
ללאצ"י **מי איכא למ"ה.** אפי' אצ"י לא
קאמר אלא כצורך דאצ"י חזי למת
לאצל עווה פשחן לארוג בגד למת לא
אמר דתיהוי הומנה: **קצר דש.**
השתא קס"ד אפילו יזמנו למת: **לא**
הטילו לא. ואע"ג דהזמין **ה"ה אע"ג**

משמשין ממשמשין גמרינן. ⁶מיהו מת מנהו גופיה ליפני מעגלה ערופה כדאיחא צפ"צ דמסכת ע"ג (דף טו: ושם) וא"ת ועורו של מת מי גרע ומתכריעין דאמר' בהעור והרוטב (חולין דף קכג). דבר תורה עור אדם טהור ומפני מה אמרו טמא מפני שלא יעשה אדם מעור אצלו ואמרו שטיחין לחמור אלמלא ליכא מאיסורא דאורייתא ומפסח ר"ת דלע"ג דלסור דמאורייתא והוכרח לגזור טומאה משום דחמירא לכו לאינשי טומאה מאיסורא כדאשכחן בסוף כ"ד ג' (פסחים דף פה). הפיגול והנוטר מטמאין את הידים משום חשדי כהונה ומשום עללו כהונה אע"ג דצנאו הכי איכא לאו דכל תומרי' נמי **נחטף** חטפה חטפה נמי

לֹאֲזִי דִנְקַט הָאוֹרֵג דַּמְשַׁמַּע
אֲזַל יִיחַד לֹא וְהַמֶּלֶךְ הִכָּה בְּדִלְתָא
שִׁינְי מַעֲשֶׂה דְהָא אִין כְּלִי עוֹלָה
מְטוּמָאֲתוֹ אֲלֵא בְּשִׁינְי מַעֲשֶׂה וְכֵן
הֵיחַ דִּנְפֵשׁ שִׁנְגָּא לֶשֶׁם חַי וְהוֹסִיף
בִּז דִּימוּס אַחַד לֶשֶׁם מַת שִׁמְשַׁמַּע דִּיחַד
בְּלֵא הוֹסִיף לֵא מַהֲנִי מִדְּפִרְקִין מֵינִי
לִרְבָּא וְלֹאֲזִי נִיחָא וְכֵן דִּנְקַט כִּס
שַׁעֲשָׂא לְהִנֵּחַ תְּפִלִּין וְלֹא נִקַּט יַחַדו
וְכּוֹפֵת שְׁאוֹר שִׁיחֵדֵּה לִישִׁיבָה דִּפִּי אֲלו
עוֹבְרִין (שֶׁס דָּף מֵה: וְשֶׁס) וְסִדְקִין
שַׁעֲשָׂא וְיִלּוֹן דִּהִקוּמֶן רִבֵּה (מִנְחוֹת
דָּף כד: וְשֶׁס) הֵכָּךְ נִמֵּי בְּדִלְתָא שִׁינְי
מַעֲשֶׂה מִיְהוּ קֶשֶׁה דִּלִּיכָּ בְּלֵא מַתְנֵו
לְסַפֵּר נִמֵּי טַעוֹר מִלְּמַדְרָס בֵּא אֲלו
אִיכָּא שִׁינְי מַעֲשֶׂה וְמַהֲהִיא דִּהּוּ אֲזִי
וְאִמּוֹ מוֹרְקִין בִּז כְּלִיס מַשְׁמַע בְּדוֹרִיקָה
בְּעִלְמָא בְּלֵא שׁוּם מַעֲשֶׂה מַהֲנִי לֹאֲזִי
וְכֹל דִּיחַדוֹ דִּדְיִבּוֹר בְּעִלְמָא לֹא מַהֲנִי
אֲלֵא אִיכָּ נַעְלוֹ וְאִמַּר זֶה יֵהִיֶּה לְמַת
וְלְסַפֵּר וְהֵא דִּנְקַט הָאוֹרֵג לֹאֹ דּוּקָא
אֲלֵא מַשׁוֹס רִבּוּתָא דִּרְבָּא דִּלְפִיִּי
שִׁרִּי: **מִוֹתֵּר** הַמַּת חִירוּרִיָּה
תִּימָה: אִי בְּזוֹרָה מַעוֹת טוֹוֹי לֵארִיג
מִי אִיכָּא לִמֵּד? וְחִי בְּגִבּוֹ בְּגִדִים
הֵיחֵךְ יַעֲשֶׂה דִימוּס לְקַבְּרוֹ הֵא אִי
אֲפֻשֶׁר לְקַנּוּתוֹ דִּלְאֹסוֹר בְּהִנָּה כִּי
הֵיחַ אִינְטֵלָא דִּמֵּילְתָא דִּלְפִרְסוּה
אִמֵּיתָנָא בִּפִּי אֲלֵמְנָה בִּצְמוּת (דָּף סו:)
וְיֵל דִּפִּרְסוּהוּ שִׁנְי אִיכָּ מַעוֹת
עֲדִיפִי מַטּוּוֹי לֵארִיגָה מַשׁוֹס דַּחוּ
לְמַהֲנִי בְּזוֹרָה כֹּל מֵינִי:

לע"פ

סתם זהו מותר המתים למתים גבו למת זה זהו
 יטעמך אימא סיפא ר"מ אומר לא יגע בהן עד
 יומר יעשנו דימום על קברו או זילוף לפני מטתו אלא
 בא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ לטעמיה דכ"ע הוזמנה
 חזוי ליה תפוס דלא חזי ליה לא תפוס ור"מ מספקא ליה
 הלכך לא יגע בהן עד שיבא אליהו ור' נתן פשיטא
 יעשה דימום על קברו ורבא מתרץ לטעמיה לכ"ע
 תנא קמא סבר כי בזו ליה אחולי מחיל זילותיה גבי
 ה אי מחיל אי לא מחיל הלכך לא יגע בהן כו' ורבי
 מחיל הלכך יעשה דימום על קברו או זילוף לפני
 ואמו מזרקין בו כלים מצוה על האחרים להציל
 בתם

ד והאי דקאמר הטיל משום דבני לאשמועינן דפול תוספ קצרו בתוספתא ה"ו: **מוסר המסים.** גבו נדקה למתי מצוה או לעניים לשם מת פלוני: **ליורשיו.** ליהנות מהן. אלמא הזמנה לאו מילתא זכה. כדמפרש טעמא לקמן: **דימוס.** בנין: **וילוף.** יין: **מסרץ** מלהלולא צו דהיינו מותר: **מספקא ליה.** הלכך זלא דעת יורשין **היא.** וטעמיהו דר"מ ורבי נתן לאו משום איסורי הנאה הוא נחיים אחליה זילותיה וינחא ליה שיתצוה לאחר מיתתו להנחת יביתו ומחמת צערן מתכוונין לאסור את כל ממונם עליו: **מצוה על** מזה. אלמא הזמנה לאו מילתא היא דמי מילתא היא לירכא הולא:

התם

גג א ב מיי פריז מהל
 כלס הלס י
 רב ג מיי פריז מהלס
 מפילן הלס ט סג
 עשין ח טור שש ירמ
 סימן טס סקף א
 גה ד ז מיי פריז
 מהלו רל הלס
 הלס עשין מרמ ט טושיע
 יויד סימן טס סקף א
 מהלס
 מהלס עייס הלס
 סג עשין קס טור שש
 יויד סימן טס סקף א
 גז ט מיי פריז מהלס
 חל הלס ט סג
 עשין ט טושיע יויד סקף
 שט סקף א וורד אלס
 עשין מרמ פ"ד רל ירל
 ט טושיע סקף א ד קי
 טושיע מרמ פ"ד רל ירל

ורבינו חננאל (הנשיא)
 תרומיהו אבל אלא בלא
 אלא לא מוהי. בכחנותו פ' כ'
 הקשה אמר דתנן במס'
 כלים פרק כ"ז סרין שהוא
 מטמא מדרס ועשאו וילון
 סהורון מן המדרס אלא
 טמא מדרס מדרס אמר
 יוסי וכו' באיהו מדרס
 בגנעו זה אלא אם אלא עני
 בו דאמר מנעו אב ושלקי
 מודה ר' יוסי ב' סרין
 המקפילין ומתנין ועני
 השקשוקא מדרס עליון העליון
 טמא מדרס והתחתון טמא
 מדרס מדרס מדרס ש"מ
 כלל שמוני לא משכב אלא
 מושב מדרס עליו חזק
 מדרס מדרס והיא טומאה
 (הקלה) (מהדרין) פ' טמא
 מדרס מדרס מדרס אמר
 היה סרין טמא מדרס
 ומנעו מדרס ועשאו וילון
 סהורון מן המדרס ונשאה
 טומאת מדרס מדרס בגנעה
 בו: וזה דאמר בר פפא ר' יוסה
 הכריז להוהי דיומא
 ואדפסיהו לשם מן חולצו
 ומותר אותו נפש שבאנו
 לשם ח' פשוט הוא: והוא
 דאמר ר' שבא ר' אבהו
 באבנים לקבר אביו וקברו
 באבנים לקבר אחר לא יקבר בו
 עולמית. פריך רבא דהם
 זאלו משום הדומנה מילתא
 אלא משום כבוד
 אביו וכן מותר המהם
 מילתא מתוך המהם ליוורשי
 כיצד בנע בלמ סתם וזה
 מותר המהם למתים גבו
 למפתה זה וזה מותר המהם
 ליוורשי ור' אומר לא ינע
 ביהן דע שיהא אליהו ר'
 נתן קבור יעשה דיומא
 דע קבור או וילוף דיומא
 משהו בלא מתין ר'
 מילתא חזק ביה ככולהו
 ויכי מבזי להו יורשין
 ומשפיריהו דערב מניז וזה
 נגזבו להו למכריהן מחיל
 גבייהו למכריהן ליוורשי
 ספקה המה ליוורשי
 וירום מספיהו לא יא
 מחיל א' לא מחיל לפיכך
 נתן לא ינע ביהן ר'
 בתי שפטיא להו דלא